

De Triangel Sint-Andries (Brugge)

't Veld Dentergem

De schooltuin als verlengde van het klaslokaal

5. Lang leve onze moestuin!

Stel je niet tot doel om vooral resultaat in de moestuin te hebben. Niet het oogsten is het belangrijkste, wel de weg naar het eerste oogstmoment. Besef dat tijdens het wieden alles wat niet benoemd wordt als plant- of zaaigoed onherroepelijk op de composthoop belandt.

Duid alles aan en benoem het, maar laat alles door de kinderen uitvoeren. Wat door hun handen gaat onthouden ze beter. Werk in het begin vooral heel geleid! Laat na het zaaien alle spades of spitvorken uit de moestuin verdwijnen die plaats maken voor enkel hand tuingereedschap zoals harkjes en hakjes.

Sommige kinderen willen altijd maar weer spitten of putten maken. Eenmaal er gezaaid werd, is dat uiteraard uit den boze. Wanneer je verderop een braakliggend terrein kan voorzien kunnen de spades daarheen verhuizen. Want 'iets' beginnen is wat kinderen het allerliefst doen. Vaak weten ze niet eens waaraan ze beginnen. Ook kan je vaak nadien niet afleiden wat ze maakten, maar zij zien het vaak wel.

Deze schooltuinbrochure kwam tot stand dankzij de inhoudelijke tips van:

- Johan Van Ackere, directeur GBS 't Veld uit Dentergem
- André Verheecke, medewerker VELT

KORT SAMENGEVAT:

- Maak de bedden op kindermaat: b.v. 2 meter bij 1 meter
- Maak de padjes minimaal 1 meter breed
- Voorzie water, best regenwater, via een regenwaterton die gekoppeld wordt aan een dakgoot of voer water aan via kraantjes. Zorg voor enkele gieters.
- Voorzie meerdere composthopen: anders 'mikken' de kinderen van ver naar de compostbak.
- Voorzie voldoende tuingereedschap en plantgoed, dat voorkomt ruzie. Laat kinderen ook eigen materiaal meebrengen, weliswaar genaamtekend.
- Voorzie voor kinderen die het wensen een paar tuinhandschoenen (denk aan de netels, bramen, distels,...)
- Laat per gezaaide soort een 'merkteken' plaatsen, onmiddellijk na het zaaien per soort.
- Laat enkel de zaaier ook wieden: hij/zij weet het best wat waar staat.
- Zaai niet elk jaar hetzelfde, laat de kinderen zelf kiezen.
- Wat zeker altijd lukt: radijs, sla, kerstomaat, selder, prei, spinazie, courgette, wortelen, erwten, bonen, pompoenen (Butternut en Hokkaido zijn de meest smaakvolle).
- Kies ook eens voor doorlevende gewassen die minder opvolging vragen: kervel, rucola, ananaskers, Nieuw-Zeelands spinazie,...

De Ginsteschool Oostrozebeke

Freinetschool Klimop Oostkamp

De Driesprong Deerlijk

't Veld Dentergem

1. Stel vooraf meetbare doelen op bij de opstart van een schooltuin.

Een schooltuin is meer dan enkel een moestuin, een groene ontdek- en werkplek waar kinderen en leerkrachten fysiek aan de slag gaan, elkaar op een andere manier ontmoeten en leren samenwerken, waar een waaiër aan leerkansen voor het rapen liggen. Voor de ene leerkracht is de schooltuin een uitvalsbasis voor lessen wereldoriëntatie waar zintuigen geprikkeld en vaardigheden geoefend worden, heel dikwijls wordt de schooltuin een stilteplek waar kinderen rust vinden en nog een andere keer een openluchtatelier, de hotspot voor heel diverse STEM-activiteiten.

Stel steeds bij het opstarten van een schooltuin samen met het hele team jullie doel voor ogen. Hoe kunnen wij de schooltuin aanwenden in onze klaspraktijk? Wie doet wat waar? Komt iedereen er aan zijn trekken? Ook diegene met minder groene vingers? Welke klasoverschrijdende activiteiten kunnen we er doen? Als een buurtklas in de moestuin een experiment doet om slaplantjes sneller te doen groeien, kan jij met je klas gaan waarnemen welke stappen ze zetten om tot een soort broeikas te komen, oorzaak en gevolg bespreken. Of hoe kunnen we ervoor zorgen dat ons klaseigen perkje

na het inzaaien onaangetaast blijft tot de volgende werksessie?

Goede afspraken maken goede vrienden. Voor een goede communicatie en opvolging kan een logboekje soelaas brengen.

2. Maak een jaarplanning voor je schooltuin.

Een voorspoedig moestuinjaar begint met een doordachte planning. Dit reikt verder dan enkel een zaaischema in het voorjaar. Een schooltuin is een levend begrip. Niet alleen het lenteseizoen vraagt intense zorg. Hoe overbruggen we de vakantieperiodes? Wie zal er water geven? Wie komt er wieden? Laten we de tuin verwilderen? Wat doen we met de oogst? Voorzien we ook wintergewassen? Hoe voorkomen we ongewenste gasten zoals slakken? Hoe maken we duurzame keuzes? Zaken die vooraf moeten worden afgetoetst. De vaste klusjes zoals wieden en water geven besteed je doorheen het schooljaar best uit in beurtrollen (groepjes of klassen). Laat zeker niet na ouders in te schakelen. Ze zullen graag een handje uit de mouwen steken in het tuintje van hun eigen kind. Voor het spitwerk zijn volwassenen zeker een welgekomen hulp? Ook kinderen kunnen spitten met een spitvork, is minder vermoeiend dan met de spade.

3. Kies een vaste plek voor de moestuin

Maak je plan voor de moestuin op tijdens de winter. Jullie beginnen vanaf nul? Leg de oppervlakte die je nodig hebt vast. Hoeveel klassen willen dit plantseizoen aan de slag? Hoeveel kinderen uit elke klas moeten tegelijk aan het werk kunnen gaan in de tuin? Begin klein, oefening baart kunst! Bij een grote oppervlakte kan je de tuin in bedden verdelen van ongeveer 1m breed zodat kinderen overal bij kunnen. De boorden van de bedden kan je maken met rechtopstaande dakpannen. Zorg voor een aantal reserve dakpannen, zodat je kapotte omwille van scherpe randen meteen kan vervangen. Ook betonplaten en houten balken zijn hiervoor aangewezen. Tussen de bedden maak je paden die je bedekt met een 15 cm dikke mulchlaag, houtsnippers of hakselhout, vaak gratis te bekomen via de gemeente. Maak kinderen verantwoordelijk voor onkruid in de padjes. Voorzie in het seizoen bij de padjes een mand of emmer waarin onkruid meteen gedaan wordt en na afloop van de tuinactiviteit naar de composthoop gebracht wordt. Elk jaar opnieuw worden de padjes met mulch voorzien die de kinderen tijdens de speeltijden met kruiwagens aanvoeren. Facelia of Bijenbrood inzaaien lokt bijen, maar wordt ook gebruikt als groenbemesting. Tagetes of Afrikaantje ontsmet de bodem.

4. Lok elk levend wezen naar de schooltuin

Bij voldoende ruimte richt je ook de ruimte rond de moestuin efficiënt en natuurlijk in voor wat meer biodiversiteit. Plant bijvoorbeeld enkele laagstammige bomen of boomsoorten die niet snel groeien zodat ze niet meteen licht wegnemen voor de moestuin. Wie geduldig is en op langere termijn denkt kan bijvoorbeeld eikels in de grond steken. Markeer deze plaatsen heel goed. Insectenbestuivers zoals fruitbomen zijn zeker geëerd in schooltuinen omwille van hun bloesems en lekkere vruchten. Een insectenhotel in de buurt en nectarhoudende bloemen zullen ervoor zorgen dat de solitaire bij daar haar stekje vindt en voor een volgende generatie bestuivers zorgt. Bloeiende hagen en bessenstruiken zullen ook vlinders en vogels lokken. Maak van de tuin een openluchtmuseum door er kleiwerkjes, windmolentjes, getimmerde nestkastjes en waterbestendige kunstwerken een vaste of tijdelijke plaats te geven zolang het maar door de kinderen zelf gemaakt wordt. Maak van de tuin een gezellige bedoening door bijvoorbeeld voor afbakening te zorgen met recyclagemateriaal zoals paletten en stenen, maar houd het overzichtelijk. Dat zal ervoor zorgen dat kinderen en leerkrachten zich uitgenodigd voelen om naar de tuin te trekken.